

DELTAGER OG PRODUCENT

LÆRERVEJLEDNING, DANSK

OM TEMAET

Børn og unge vokser i dag op i et digitaliseret samfund og kommer hver dag i berøring med en række erfaringer med digitale redskaber, som har betydning for dem eller får betydning for dem. Her er de både med til at producere indhold i form af tekster, video og billeder m.m. og på den måde tager de del i det digitaliserede samfund. At deltage ansvarligt hænger derfor både sammen med en etisk og demokratisk fordring i forhold til menneskelige relationer men også viden og færdigheder i online produktion - hvilke formidlingsteknikker og virkemidler gøres der brug af og kan der gøres brug af? Hvordan bruges og misbruges data i den forbindelse?

INDHOLD

Temaet arbejder især ud fra en etisk dimension i forhold til:

- At være ansvarlig deltager og kritisk producent online
- At skabe dialog og refleksion over, hvordan elever deltager i online fællesskaber ud fra en etisk og demokratisk fordring
- At skabe dialog og refleksion over, hvordan elever aktivt forholder sig til online produktion og delinger

DIDAKTISKE PRINCIPPER

Elevaktiv

- At give plads til eksperimentel og undersøgende praksis i undervisningen
- At lade eleverne lære "med egen krop" gennem produktion og argumentation

Kritisk tænkning

- At præsentere elever for forskellige redskaber, begreber og modeller, der kan styrke deres fortolknings- og vurderingsevner

Flerstemmighed

- At bringe elever i dialog med hinanden og stoffet og dele "kontrollen" i klassen ved at arbejde aktivt med dialog
- At stille autentiske spørgsmål og udnytte elevsvar konstruktivt i undervisningen

Scenariebaseret - i “andres sko”

- At vægte, at elever interagerer med hinanden og med stoffet ud fra principper bag *Løgstrups etiske fordring*
- At vægte at arbejde med elevernes fantasi og indlevelsesmuligheder gennem opstilling af scenarier eksempelvis dilemmaer, rollespil, teater, kontrafaktiske fortællinger
- At arbejde med empati og scenarier ved at lade elever leve sig ind i andres situationer og sted, ved at “gennemspille” forskellige perspektiver, valgmuligheder og handlingsforløb

OPGAVER

Filmet og delt - om billeddeling uden samtykke

Varighed

2-3 lektioner

Nøgleord

Overvågning, etik og kommunikation

Opgaven behandler billeddeling uden samtykke det at blive filmet uden helt at vide det, dvs. filmet i det skjulte som problemstilling. Desuden problematikken om, at billeder i stigende grad deles uden samtykke. I opgaven rettes der fokus mod at arbejde med, elevernes etiske forståelse af det at tage billeder i det offentlige rum. Her er det vigtigt,

at eleverne får øje på, hvilke konsekvenser det kan have, at billeder i dag produceres i et væk og det, at man potentielt kan blive filmet, når som helst, hvor som helst.

Ressourcer fra sitet

Opgaven kan med fordel knyttes sammen med:

- **Diskussion:** *Snap du er på! Et øjeblik eller for evigt? - om hacking og billeddeling* under temaet *Deltager og producent*
- **Diskussion:** *Pranks og jokes på YouTube - om grænser mellem sjov og alvor online* under temaet *Deltager og producent*
- **Diskussion:** *Sneboldeffekten - Om når ting går viralt* under temaet *Sociale medier, sociale virkeligheder*
- **Opgave:** *At være mig selfie - om identitet og iscenesættelse* under temaet *Deltager og producent*

Forberedelse

Der findes mange aktuelle artikler om billeddeling uden samtykke og hævnporno som med fordel vil kunne inddrages i undervisningen

Yderligere læsning

digitaleunge.dk er en tænketank om unges offentlige og private liv på de sociale medier, som bl.a. indeholder en guide til unge om menneskerettigheder på sociale medier. Guiden vil være god at bringe i spil, så eleverne bliver bekendt med deres rettigheder online.

Tegn på læring

Der er forslag til læringsmål samt læseguide til opgaven, som eleverne kan benytte sig af i besvarelsen af opgaven. Nedenfor er der derfor forslag til *tegn på læring*:

- Eleven anvender “deling af billeder uden samtykke” i diskussionerne
- Eleven anvender lovgivningen om deling af billeder uden samtykke i sin argumentation
- Eleven udarbejder og præsenterer mindmap om billeddeling uden samtykke og viser aktiv stillingtagen til problematikken

Hvad gør læreren?

Eleverne skal i denne opgave primært arbejde med etiske spørgsmål i forhold til billeddeling uden samtykke. Her vil det være en god idé, at starte undervisningen med en gennemgang af lovgivningen på området, hvilke rettigheder eleverne har online og derefter optræde i vejlederens rolle under gruppearbejdet. Ideen med opgaven er, at eleverne bliver bevidste om, hvilke konsekvenser det kan have at dele billeder online uden omtanke.

Eleverne skal primært arbejde i grupper eller to og to. Det er derfor vigtigt, at du som underviser gør det klart overfor grupperne, hvad deres rolle er og du har overvejelser omkring, hvordan grupperne fungerer bedst og er bedst afbalanceret. Det kan her være overvejelser om roller i gruppen og gruppens sammensætning.

Samtalen i klassen skal danne rum for dialog og diskussion. Derfor skal du som underviser, udover at være i vejlederens rolle undervejs i deres gruppearbejde, afslutte opgaven med en facilitering af elevernes præsentation samt en klassesdiskussion som afslutning.

Hvad gør eleverne?

Eleverne skal arbejde i grupper både når arbejder med deres brainstorm, deres mindmaps og forbereder deres præsentationer. De skal undervejs gennem nogle steps i opgaven, hvor gruppearbejdet derfor er af forskellig karakter. Det er vigtigt i den sammenhæng at arbejde med elevernes forforståelser (forventningsafstemning), at bevidstgøre eleverne om de arbejdsprocesser, de skal igennem og at hjælpe dem på vej i forhold til de roller, de får og har i gruppearbejdet.

Eleverne arbejder to og to eller i grupper. De skal først læse fagteksten og arbejde med spørgsmål til teksten. Herefter skal de arbejde med refleksion og dialog omkring en række etiske spørgsmål. Processen styres v.h.a. deres mindmaps som de til sidst præsenterer for klassen.

At være mig selfie - om identitet og selviscenesættelse

Varighed:

2-3 lektioner

Nøgleord:

Fortællinger, identitet og billedanalyse

Opgaven behandler fænomenet selfies og selfiekulturen. En opgave om selfies, stereotyper og det moderne menneskes jagt på anerkendelse, unges selvbilleder og identitetsdannelse. Her er det vigtigt, at eleverne får øje på, hvordan vi hele tiden konstruerer billeder af os selv og andre. At disse selvbilleder fungerer som fortællinger

om os selv, og at disse fortællinger om os selv og andre er med til også at sætte “de andre” i bås.

Ressourcer fra sitet

Opgaven kan med fordel knyttes sammen med:

- **Diskussion:** *Snap du er på! Et øjeblik eller for evigt? - om hacking og billeddeling* under temaet *Deltager og producent*

Forberedelse

DR 3 YouTube kanal indeholder en serie, der hedder generation SOME, der på en satirisk måde viser selviscenesættelsen og selvfremstillingen. Filmene vil med fordel kunne bruges som optakt til opgaven.

Elevproduktion

Det kan være en idé at tage lidt udklædning og ting med, som eleverne kan bruge til deres selfiebilleder.

Tegn på læring

Der er forslag til læringsmål samt læseguide til opgaven, som eleverne kan benytte sig af i besvarelsen af opgaven. Nedenfor er der derfor forslag til *tegn på læring*:

- Eleven anvender betegnelsen selfie korrekt og bruger begreber som selvfremstilling i sin argumentation
- Eleven giver eksempler på, hvordan selfiekulturen er en del det moderne menneskes selviscenesættelse og identitet
- Eleven producerer en udstilling med selfie billeder

Hvad gør læreren?

Eleverne skal i denne opgave arbejde med analyse, rollespil og produktion. Her vil det være en god idé, at starte undervisningen med en gennemgang af opgavens delelementer og derefter optræde i vejlederens rolle under gruppearbejdet. Ideen med opgaven er, at eleverne bliver bevidste om, hvordan vi selv og i samfundet iscenesætter os med et bestemt formål for øje.

Eleverne skal primært arbejde i grupper eller to og to. Det er derfor vigtigt, at du som underviser gør det klart overfor grupperne, hvad deres rolle er og du har overvejelser omkring, hvordan grupperne fungerer bedst og er bedst afbalanceret. Det kan her være overvejelser om roller i gruppen og gruppens sammensætning.

Samtalen i klassen skal danne rum for dialog og diskussion. Derfor skal du som underviser, udover at være i vejlederens rolle undervejs i deres gruppearbejde, afslutte opgaven med en facilitering af elevernes udstillinger samt en klasses Diskussion som afslutning.

Hvad gør eleverne?

Eleverne skal arbejde i grupper både, når de arbejder med analyse, rollespil, produktion og forbereder deres udstilling. De skal undervejs gennem nogle steps i opgaven, hvor gruppearbejdet derfor er af forskellig karakter. Det er vigtigt i den sammenhæng at arbejde med elevernes forforståelser (forventningsafstemning), at bevidstgøre eleverne om de arbejdsprocesser, de skal igennem og at hjælpe dem på vej i forhold til de roller, de får og har i gruppearbejdet.

Eleverne arbejder to og to eller i grupper både når de analyserer, arbejder med Selfies og roller og når de producerer og planlægger en udstilling. De skal først læse fagteksten og arbejde med spørgsmål til teksten. Herefter skal de arbejde med analyse og produktion af selfies som de til sidst præsenterer for klassen i form af en udstilling.

Et kig på etik - om at være online med omtanke

Varighed:

4-6 lektioner

Nøgleord:

IT og kommunikation, webetik, kritisk tænkning og digital dannelse

Opgaven behandler temaerne webetik og god netadfærd. Opgaven handler om at finde klassen samlede onlineregler eller gode handleanvisninger, når de begår sig online.

Opgaven kommer rundt om 4 grundlæggende positioner, som både handler om kritisk tænkning og etisk forståelse. Her er det vigtigt, at eleverne får øje på, hvordan digital

dannelse og etik både hænger sammen med at tænke sig om, dvs. bevare fornuften, og etikken, dvs. at behandle hinanden ordentligt.

Ressourcer fra sitet

Til opgaven bruges **redskabet**:

- Samtalekort

Opgaven kan med fordel knyttes sammen med:

- **Opgave:** *Online med omtanke - samtalen som værktøj* under temaet *Deltager og producent*
- **Opgave:** *Filmet og delt - om billeddeling uden samtykke* under temaet *Deltager og producent*
- **Opgave:** *Ansigtsløs kommunikation* under temaet *kommunikation og kildekritik*
- **Diskussion:** *Sneboldeffekten - om når ting går viralt* under temaet *Sociale medier, sociale virkeligheder*
- **Diskussion:** *Vi gider dig ikke mere - om digital mobning* under temaet *Deltager og producent*
- **Vally:** *Talk of the town*
- **Vally:** *Ferie for sjov*

Forberedelse

Det kan være en god idé at forberede eleverne til den at udarbejde de gode huskeregler ved at vise dem aktuelle cases fra dagspressen som optakt. Det kan være tilfælde, hvor unge på en eller anden måde er blevet påvirket af bestemte oplevelser online, som eleverne kan bruge som eksempler i deres diskussion.

Læremidler

Sikker Chat under Red Barnet har en række undervisningsforløb til overbygningen, der kan bruges som supplement på redbarnet.dk/skole/sikkerchat

Center for rummelighed har en række små videoer om online mobning, som vil kunne anvendes som optakt. <http://rummelighed.org/> Medierådet for børn og unge har en YouTube-kanal, som indeholder en række små videoer, der også med fordel vil kunne inddrages. Det samme gør sig gældende med DR3

Tegn på læring

Der er forslag til læringsmål samt læseguide til opgaven, som eleverne kan benytte sig af i besvarelsen af opgaven. Nedenfor er der derfor forslag til *tegn på læring*:

- Eleven praktiserer og italesætter "hop af vognen" og "langsom på aftrækkeren" korrekt
- Eleven giver i deres argumentation eksempler på at være online med omtanke
- Eleven udarbejder gode huskeregler til at være kritisk og etisk deltager og producent på de sociale medier.

Hvad gør læreren?

Eleverne skal i denne opgave primært arbejde med etiske og kritiske spørgsmål i forhold til digital dannelse. Her vil det være en god idé, at starte undervisningen med en gennemgang af det hjælperedskab, der hører til opgaven og derefter optræde i vejlederens rolle under gruppearbejdet. Ideen med opgaven er, at eleverne bliver bevidste om, hvordan man er online med omtanke bl.a. ved at udvikle gode huskeregler i fællesskab.

Eleverne skal primært arbejde i grupper eller to og to. Det er derfor vigtigt, at du som underviser gør det klart overfor grupperne, hvad deres rolle er og du har overvejelser omkring, hvordan grupperne fungerer bedst og er bedst afbalanceret. Det kan her være overvejelser om roller i gruppen og gruppens sammensætning.

Samtalen i klassen skal danne rum for dialog og diskussion. Derfor skal du som underviser, udover at være i vejlederens rolle undervejs i deres gruppearbejde, afslutte opgaven med en facilitering af elevernes præsentation samt en klassesdiskussion som afslutning.

Hvad gør eleverne?

Eleverne skal arbejde i grupper, både når de arbejder med samtalekort, deres temaer og når de forbereder deres huskeregler, produkt og præsentationer. De skal undervejs gennem nogle steps i opgaven, hvor gruppearbejdet derfor er af forskellig karakter. Det er vigtigt i den sammenhæng at arbejde med elevernes forforståelser (forventningsafstemning), at bevidstgøre eleverne om de arbejdsprocesser, de skal igennem og at hjælpe dem på vej i forhold til de roller, de får og har i gruppearbejdet.

Eleverne arbejder to og to eller i grupper. De skal først læse fagteksten og arbejde med spørgsmål til teksten. Herefter skal de arbejde med en række etiske spørgsmål både i

samtale- og produktform og udvikle klassens huskeregler som de til sidst præsenterer for et publikum udenfor klassen.

Online med omtanke - samtalen som værktøj

Varighed

2-3 lektioner

Nøgleord

IT og kommunikation, webetik, kritisk tænkning og digital dannelse

Opgaven behandler temaerne webetik og god netadfærd. Opgaven bruger den sokratiske samtale og dens præmisser som ramme for at facilitere diskussionen blandt elever om hvad god netadfærd er og indebærer.

Ressourcer fra sitet

Til opgaven bruges **redskaberne**:

- Samtalekort
- Online med omtanke - den sokratiske samtale

Opgaven kan med fordel knyttes sammen med:

- **Opgave:** *Et kig på etik - om at være online med omtanke* under temaet *Deltager og producent*
- **Opgave:** *Filmet og delt - om billeddeling uden samtykke* under temaet *Deltager og producent*
- **Opgave:** *Ansigtsløs kommunikation* under temaet *kommunikation og kildekritik*
- **Diskussion:** *Sneboldeffekten - om når ting går viralt* under temaet *Sociale medier, sociale virkeligheder*
- **Diskussion:** *Vi gider dig ikke mere - om digital mobning* under temaet *Deltager og producent*
- **Vally:** *Talk of the town*
- **Vally:** *Ferie for sjov*

Forberedelse

Det kan være en god idé at forberede eleverne ved at vise dem aktuelle cases fra dagspressen som optakt. Det kan være tilfælde, hvor unge på en eller anden måde er blevet påvirket af bestemte oplevelser online, som eleverne kan bruge som eksempler i deres diskussion.

Læremidler

Sikker Chat under Red Barnet har en række undervisningsforløb til overbygningen, der kan bruges som supplement på redbarnet.dk/skole/sikkerchat

Center for rummelighed har en række små videoer om online mobning, som vil kunne anvendes som optakt. <http://rummelighed.org/> Medierådet for børn og unge har en YouTube-kanal, som indeholder en række små videoer, der også med fordel vil kunne inddrages. Det samme gør sig gældende med DR3

Tegn på læring

Der er forslag til læringsmål samt læseguide til opgaven, som eleverne kan benytte sig af i besvarelsen af opgaven. Nedenfor er der derfor forslag til *tegn på læring*:

- Eleven praktiserer dialog og samtale ud fra principper fra den sokratiske samtale
- Eleven giver i deres argumentation eksempler på at være online med omtanke
- Eleven udarbejder på baggrund af den sokratiske samtale præsentationer om være kritisk og etisk deltager og producent på de sociale medier.

Hvad gør læreren?

Eleverne skal i denne opgave primært arbejde med etiske og filosofiske spørgsmål i forhold digital dannelse. Her vil det være en god idé, at starte undervisningen med en gennemgang af det hjælperedskab, der hører til opgaven og derefter optræde i vejlederens rolle under gruppearbejdet. Ideen med opgaven er, at eleverne bliver bevidste om, hvordan man er online med omtanke.

Eleverne skal primært arbejde i grupper eller to og to. Det er derfor vigtigt, at du som underviser gør det klart overfor grupperne, hvad deres rolle er og du har overvejelser omkring, hvordan grupperne fungerer bedst og er bedst afbalanceret. Det kan her være overvejelser om roller i gruppen og gruppens sammensætning.

Samtalen i klassen skal danne rum for dialog og diskussion. Derfor skal du som underviser, udover at være i vejlederens rolle undervejs i deres gruppearbejde, afslutte opgaven med en facilitering af elevernes præsentation samt en klasses Diskussion som afslutning.

Hvad gør eleverne?

Eleverne skal arbejde i grupper, både når de arbejder med samtalekortene, deres hitlister og når de forbereder deres præsentationer. De skal undervejs gennem nogle steps i opgaven, hvor gruppearbejdet derfor er af forskellig karakter. Det er vigtigt i den sammenhæng at arbejde med elevernes forforståelser (forventningsafstemning), at bevidstgøre eleverne om de arbejdsprocesser, de skal igennem og at hjælpe dem på vej i forhold til de roller, de får og har i gruppearbejdet.

Eleverne arbejder to og to eller i grupper. De skal først læse fagteksten og arbejde med spørgsmål til teksten. Herefter skal de arbejde med samtalen som værktøj og selv udforske om de kan skabe en samtale ud fra principper bag den sokratiske samtale.

Vally i dansk

Vally er en pige på 14 år. Hun har det med at dumme sig online. *Vally* er en fiktiv karakter, der går igen under alle 4 temaer. *Vally* er blevet til via inspiration fra diverse artikler og overskrifter fra aviser. Hun kan bruges som optakt til forløb, når I sammen med eleverne vil sætte spot på nogle af de fænomener, de sociale medier har afstedkommet.

Vally er tænkt som en gennemgående figur, som man vil kunne benytte i en mere fri struktur. Hun ville kunne fungere som inspirationskilde til opstart af forløb o.l., men hun vil også kunne fungere som oplæg til skriftlig fremstilling og elevpræsentation.

Dilemmaterning (storycube) i dansk

Terningen "Story Cube - dilemmaterning" indeholder en række primært etiske dilemmaer som kan diskuteres frit i klassen som en del af klassens samlede opstart eller opsamling eller blot som en del af gruppearbejdet. Terningen kan også fungere som en del af elevernes skriftlige fremstilling som en slags igangsætning. Det kan eventuelt stilladseres yderligere i forhold til at give eleverne bestemte roller og nedsætte et debatpanel (se nedenfor) eller arbejde med en slags matrix-gruppeinddeling, hvor de elever der har fået tildelt rollerne også klædes på af en gruppe.

Debatklubben præsenterer!

Eleverne er parate. En skarp studievært venter med spænding på at modtage sine gæster, et debatpanel på 6 tændte debattører! En politiker, en kendis, en journalist, en ekspert, et øjenvidne og politiet venter i kulissen. Lyset dæmpes og publikum sidder klar med deres like-fingre og pap-emojis! Jinglen går i gang og der zoomes ind